

Arraiolos-tapijten

Portugees borduurwerk dat tegen een stootje kan

Tekst: Mirja Wark.
Foto's pag. 44, 47 boven, 48 boven en rechtsonder: Mirja Wark.
Foto's pag. 45, 47 onder, 48 linksonder en tekeningen: Henk Beukers.

In de tijd dat priester António Vieira (1608-1697) zijn beroemde preken hield in de São Roque-kerk in Lissabon, wilden zoveel voornamen heren hem horen dat zij hun knechten de avond ervoor naar de kerk moesten sturen om een plekje voor hen vrij te houden. Dat deden ze door mooie tapijten op de kerkvloer te leggen, die groot genoeg waren voor hun meester en zijn gelovige familie. Uit die tijd stammen de verhalen over de leistenen vloer van de kerk, bedekt met geweven Perzische tapijten en geborduurde Portugese Arraiolos-tapijten. Het moet een schitterend gezicht zijn geweest. De Arraiolos-tapijten zijn sindsdien nooit meer uit de mode geweest.

Borduurwerk roept eerder associaties op met delicate stoffen dan met stijve en stugge vloerkleden. De Arraiolos-tapijten zijn het bewijs dat ook sterke vloerkleden gebordurd kunnen zijn. Nog steeds sieren eeuwenoude stukken de vloeren van Portugese paleizen.

De vlechtsteek

De vlechtsteek, verwerkt op een stevige jute ondergrond met een dikke en sterk getwijnde wol, geeft dit stoere resultaat. De vlechtsteek is ook wel bekend als Slavische of Griekse steek. Het is een variatie op de kruissteek waarbij één poot extra lang is en daarmee al direct de eerste steek van de volgende kruissteek vormt. Doordat de steek de ondergrond volledig bedekt heeft de jute niets te lijden van de nadelige invloed van het licht. De vlechtsteek geeft een dikke structuur waardoor de borduurstof weinig belasting ondervindt van de mechanische wrijving door het lopen. Dat is het geheim van de duurzaamheid van deze kleden.

Draai een Arraiolos-tapijt om en bewonder het patroon dat aan de achterzijde in keurige verticale streepjes is weergegeven: er is geen schuine oversteek of afhechting te zien.

Het wapen van Arraiolos in azulejo-techniek op een witgepleisterde muur met blauwe, geschilderde decoraties.

